

گفت و گوی صبا با مرتضیٰ علیزاده کارگردان فیلم کوتاه «خوانا بنویسید» این نامه‌ها جعلی است؟

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری وصف صبا
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۴۸۲۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران
توزیع: نشر گستر امروز

از ایده تا تولید اثر چقدر زمان برد؟

حدود ۲ الی ۳ سال با ایده اولیه کلنجار می‌رفتم، دلم می‌خواست درامی خلق کنم با ایده مرکزی سستادی که نامه‌های شخصی اسرا را چک می‌کرد، پس از گذشت چند سال بالاخره خط اصلی قصه شکل گرفت، بعد از آن من به دنبال سرمایه‌گذار گشتم و توانستم تعامل خوبی با سازمان اوج برقرار کنم. سازمان اوج موافقت خود برای ساخت فیلم کوتاه اعلام کرد. اما در ادامه چون هزینه‌های تولید اثر بالا بود با ریزنی که با انجمن سینمای جوان داشتم، توانستم بخش دیگری از هزینه‌ها را نیز تامین کنم. پیش تولید فیلم حدود ۲ هفته طول و تولید آن ۴ الی ۵ روز زمان برد.

آیا پیش از این سابقه فیلم‌سازی نیز داشته‌اید؟

چهار فیلم کوتاه قبل از این ساختم. «خوانا بنویسید» پنجمین فیلم کوتاه من است. تمرکز بیشترم بر روی فیلم‌نامه‌نویسی است، در حوزه نویسندگی تا به حال یک اثر سینمایی و یک سریال را در همکاری با سازمان اوج به نگارش در آورده‌ام.

اثر «خوانا بنویسید» کاملاً پتانسیل بدل شدن به یک اثر بلند سینمایی و یا سریال اپیزودیک را نیز دارد آیا تا به حال به این موضوع فکر کرده‌اید؟

بله در این فیلم بحث نامه‌های اسرا و خوانش آنها توسط ستاد، از وجه امنیتی پرداخت شده است! در صورتی که بخواهم این اثر را به صورت سریال اپیزودیک به نگارش در بیاورم به وجه ملودرام آن می‌پردازم و اتفاقاتی که حول و حوش یک نامه به وجود می‌آید.

اثر شما در جشنواره فیلم کوتاه امسال نیز حضور داشت. نظر کلی خود را نسبت به جشنواره فیلم کوتاه امسال بیان کنید...

جشنواره امسال بسیار خوب بود. از مهم‌ترین نکات مثبت آن استقبال بی‌نظیر مردمی بود که فکر می‌کنم نسبت به دوره‌های گذشته شاید ۲ الی ۳ برابر شاهد افزایش استقبال مردمی بودیم که بسیار شگفت‌انگیز است. در کل به نظرم جشنواره فیلم کوتاه امسال، هم از نظر کیفی و هم از نظر کمی نسبت به گذشته رشد چشمگیری داشت. بچه‌های سینما جوان امسال بسیار زحمت کشیدند تا یک جشنواره پربار و حرفه‌ای را رقم بزنند.

این مطالب را تایید کردند، وقتی مسئله نامه‌ها و جعلی بودن نامه‌های ارسالی و دست بردن منافقین در نامه‌ها برآیم چالش دراماتیکی شد، به تحقیقات بیشتر در این زمینه پرداختم و متوجه شدم اطلاعات سپاه ایران در مواجهه با این اتفاق استراتژی فنی بدلی بر علیه منافقین را طراحی کرده بود، بدین شکل که نامه‌های ارسالی و دریافتی را چک می‌کرد، تا اطلاعات به خصوصی که در نامه‌ها ذکر شده را مخدوش کنند، چرا که ممکن بود اطلاعات، حاوی محتواهایی باشند که عملیات نظامی ایران را با خطری جدی روبرو کند. همچنین این ریزنی نامه‌ها به منظور شناسایی منافقینی بود که به صورت نفوذی در میان اسرا وجود داشتند، به همین دلیل در سال ۱۳۶۹ که تعدادی آزاده به وطن بازگشتند همه مدتی در ایزوله و قرنطینه بودند تا اگر میان آنها منافقی باشد، شناسایی شود.

در ادامه می‌خواهم متمرکز شوم روی خط اصلی روایت فیلم کوتاه «خوانا بنویسید» و اینکه کلیت داستان بر گرفته از خاطره‌ای مستند و واقعی بود یا برگرفته از حال و هوای آن دوره و ستاد نامه‌ها پرورش‌اش داده‌اید؟

واقعیت این است که من ایده اولیه را از این واقعه تاریخی الهام گرفتم و آن را با داستان مستندی که به صورت شفاهی شنیده بودم ترکیب کردم. داستان از این قرار بود که در سفری که به شهر مشهد داشتم با آزاده‌ای مواجه شدم که پس از بازگشت به وطن، متوجه می‌شود همسرش در زمانی که از او هیچ خبری نبوده، ازدواج کرده است، پس از بازگشت این آزاده و بعد از گذشت ۶ سال، همسر مجدد به او رجوع می‌کند. این خاطره برای من خیلی شوک آور و دراماتیک بود، بنابراین قصه اصلی خوانا بنویسید تا حدودی ترکیب آن واقعیت تاریخی و این خاطره مستند بود.

البته از نظر بنده، خط داستانی فیلم تا حدودی متفاوت تر است... چرا که نقاط عطف اصلی آن برگرفته از تخیل خودتان بوده...

بله درست است بسط دادن و دراماتیک کردن جریان نامه‌ها و جریان مرد منافقی که از قضا نامزد قبلی همسر یکی از اسرا بود و حالا نامه‌ها را خوانش می‌کند، قصه پردازی خودم بود.

سمیه خاتون - فیلم کوتاه «خوانا بنویسید» به نویسندگی و کارگردانی مرتضیٰ علیزاده و تهیه‌کنندگی هاشم مسعودی و مجتبیٰ احسانی است. این فیلم محصول سازمان هنری رسانه‌ای اوج با مشارکت انجمن سینمای جوانان ایران و شبکه سه تهیه و تولید شده است. حمیدرضا هدایتی، آرش ماهان کیا، آنا حسینی، مریم قاسمی و پژمان سرمایه‌خواه در این فیلم به ایفای نقش پرداختند. در خلاصه داستان آن آمده است: «اسماعیل نامه‌رسان ستاد اسراست و با نامه‌ای مواجه می‌شود که با رساندن آن دچار چالش می‌شود.» این اثر در چهلمین جشنواره فیلم کوتاه امسال حضور داشت و موفق به کسب جایزه در دو بخش سینما - کتاب و شهرداری شد. خبرنگار صبا با کارگردان این اثر گفت و گویی داشت، که در ادامه می‌خوانید.

با توجه به اینکه نویسندگی اثر را نیز خودتان بر عهده داشتید، ایده نگارش روایت «خوانا بنویسید» چگونه در ذهن شما شکل گرفت؟

ایده بر اساس تاریخ شفاهی‌ای است که من از اسرا و بازماندگان جنگ تحمیلی به صورت جسته و گریخته می‌شنیدم. همچنین کتاب‌های که در زمینه اسرای جنگی ایران به نگارش درآمده، به این نکته اشاره دارد که منافقین برای تضعیف روحیه اسرای ایرانی و همچنین گاهی برای ریزنی اطلاعات امنیتی ایران در نامه‌های خصوصی اسرا دست می‌بردند، بعضی نامه‌ها را جعل می‌کردند و نامه‌های جعلی را برای خانواده‌های می‌فرستادند، از طرف خانواده‌ها نیز برای اسرا نامه‌های جعلی ارسال می‌شد، تا به این وسیله روحیه هر دو طرف را به اضمحلال کشانده و تضعیف کنند.

لطفاً به آثار مکتوب چاپی که منابع مطالعاتی شما بوده است نیز اشاره کنید...

از انتشارات سوره مهر، کتاب «تلخی رهایی» و همچنین کتاب «تابستان ۱۳۶۹» که از نظر من یک دایره المعارف در حوزه اسارت ایرانیان در اردوگاه‌های بعثی است. در هر دوی این کتاب به این واقعه تاریخی یعنی دخالت منافقین و ارسال نامه‌های جعلی اشاره شده است. با گفتگوهایی که با آزادگان جنگ تحمیلی داشتم، آنها نیز صحنه

سرمایه‌گذاران
محمد حسینیخانی
حنیف سروری
بنیاد سینمای فارابی

تیم‌کلاه

فیلمی از
عادل تبریزی

تهیه‌کننده: میروال اله مدنی
تهیه‌کننده اجرایی و مجری طرح: حنیف سروری

حامد بهداد | باران کوثری | سروش صحت | بهرنگ علوی
امیرحسین رستمی | نادر سلیمانی | یژن بنفشه‌خواه | سیاوش چراغی پور | محمد الهی
مریم همتیان | ایمان اسماعیل پور | علی باغفر | حامد شیخی | وحید رحمتی
داود ونداده | با معرق علی راد باحتسور | فرهاد آبیض | باهرمندی | جمشید هاشم پور (آریا)
خاطره سازان رضا صفائی پور - حسن رضایی

پخش از
سروش کوثری